

Трудове право; право соціального забезпечення

УДК 349.2

Барсук Марина Анатоліївна

кандидатка юридичних наук

Barsuk Maryna

Candidate of Law Sciences

**ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ
СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ СУДДІВ В УКРАЇНІ
THE CONCEPT AND FEATURES OF THE LEGAL MECHANISM OF
SOCIAL PROTECTION FOR JUDGES IN UKRAINE**

***Анотація.** Стаття присвячена з'ясуванню сутнісного змісту правового механізму соціального захисту суддів в Україні. Автором встановлюється, що правовий механізм соціального захисту суддів в Україні є особливою юридичною конструкцією, що цілісно узгоджується із принципами права, ґрунтується на нормах чинного законодавства, а також охоплює комплекс заходів та способів соціального захисту суддів, які здійснюються (застосовуються) уповноваженими на це суб'єктами у відповідних формах для забезпечення належного рівня соціальної безпеки суддів (також суддів у відставці, членів їх сім'ї). Як особливий юридичний конструкт, досліджуваний правовий механізм характеризується низкою характеристик. По-перше, цей механізм впливає із загальної соціальної політики держави, як соціальної та правової держави, а також з політики забезпечення правосуддя в Україні. По-друге, такий правовий механізм є системою елементів, комплексно узгоджених із конкретною метою створення та дії цього механізму (також відповідним колом завдань). Основними елементами цієї системи є: принципи соціального захисту суддів; нормативно-правові акти, що упорядковують сферу соціального*

захисту суддів; суб'єкти, залучені в систему соціального захисту суддів; форми соціального захисту суддів. По-третє, розглядуваний правовий механізм виконує комплекс функцій, серед яких: організаційна, превентивна, відновлювальна, врівноважуюча та ін. По-четверте, правовий механізм соціального захисту суддів ґрунтується на комплексі загальноправових, спеціальних і особливих принципів, а також на нормах законодавства, що сукупно охоплені структурою цього механізму. По-п'яте, цей правовий механізм характеризується соціально-правовим значенням. У висновках до статті автором обґрунтовується теоретичне та практичне значення правового механізму соціального захисту суддів в Україні. У висновках до статті зазначається, що хоча правовий механізм соціального захисту суддів в Україні в цілому є теоретичною конструкцією, цей механізм також має практичні наслідки для реального здійснення заходів соціального захисту. По-перше, концептуальні основи правового механізму соціального захисту суддів визначають фундаментальну важливість забезпечення соціальної безпеки судді заходами соціального захисту. По-друге, ці концептуальні основи правового механізму констатують, що судді, як важливі для існування держави в якості правової, демократичної та соціальної держави, виконують особливу роль, важливість виконання якої не може бути аргументом для нехтування соціальної безпеки таких працівників. У цьому сенсі правовий механізм соціального захисту суддів визнає, що судді мають законні сподівання щодо того, що вони будуть належним чином захищеними державою від соціальних ризиків і вірогідності зазнати критичного рівня соціальної вразливості.

Ключові слова: правовий механізм, соціальна безпека, соціальний захист, соціальні права, соціальні ризики, суддя.

Summary. The article's objective is to elucidate the fundamental components of the legal mechanism for the social protection of judges in Ukraine.

The author delineates this mechanism as a distinct legal structure that harmonizes seamlessly with legal principles and is grounded in current legislative norms. It comprises an all-encompassing array of measures and methodologies for social protection, carried out by authorized bodies in diverse forms. Firstly, this mechanism conforms to Ukraine's overarching social policy, reflecting its identity as a social and legal state, and aligning with its justice policy. Secondly, it embodies a system where elements are meticulously coordinated to enable the creation and facilitate its operation, adhering to the relevant range of responsibilities. The main components identified by the author include principles of social protection for judges, normative legal acts that govern this sphere, the entities involved in the system of social protection, and the various forms that define the primary coverage areas for social protection of judges. Thirdly, this legal mechanism fulfills a complex array of functions, including organizational, preventive, restorative, and balancing functions, among others. Fourthly, the legal mechanism for judges' social protection is rooted in general legal principles as well as special and specific principles, alongside legislative norms that collectively constitute its foundation. Fifthly, this legal mechanism carries significant social and legal significance. In conclusion, the author emphasizes the theoretical and practical importance of the legal mechanism for judges' social protection. The article concludes that the legal mechanism for social protection of judges in Ukraine, while primarily theoretical, has practical implications for the actual implementation of these measures. Firstly, the conceptual foundations underlying this mechanism emphasize the essential role of ensuring a judge's social security through proper social protection measures. This not only reflects the importance of judges to the existence of the state as a legal, democratic, and social entity but also underscores their unique role. Secondly, the importance of this role should not become an excuse for neglecting the social security of these vital workers. The legal mechanism recognizes judges' legitimate expectations of adequate state protection against social risks, preventing a critical level of social

vulnerability. In essence, while the legal mechanism may seem abstract construct, it has tangible effects on the social protection of judges, affirming their special status within the state structure and their rightful expectations of support.

Key words: *judge, legal mechanism, social protection, social rights, social risks, social security.*

Постановка проблеми. Правовий механізму соціального захисту загалом є теоретичною основою, за допомогою якої в теоретичному контексті можна окреслити певну ідеальну модель забезпечення соціального захисту відповідного кола осіб, які потребують такого захисту з огляду на складні життєві обставини. У зв'язку із цим, ця науково обґрунтована «ідеальна модель» слугує концептуальним керівництвом у сфері соціального захисту суддів, що: по-перше, містить чіткі координати (настанови) вчинення тих чи інших дій як суддею (у процесі набуття соціальних прав, реалізації права на соціальний захист, а також захисту цього права в судовому та/або в адміністративному порядку), так і суб'єктом, відповідальним за здійснення заходів соціального захисту суддів; по-друге, сприяє систематичному та організованому підходу до задоволення потреб суддів у сфері соціальної безпеки. При цьому ефективна дія правового механізму соціального захисту суддів в Україні можлива у тому разі, коли на науковому рівні буде з'ясовано актуальний зміст і структуру такого правового механізму. Вказане складає собою особливу проблему, приймаючи до уваги те, що цей механізм взагалі ще не був предметом окремого наукового дослідження (розвідки), що є питанням, яке потребує вирішення у межах цієї наукової статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Хоча поняття та ознаки правового механізму соціального захисту суддів в Україні ще не були предметом наукового дослідження, слід констатувати наявність значного обсягу праць українських вчених, в яких ними розкривається сутнісний зміст правового механізму, серед яких: Н.О. Бабич [1], О.О. Беспалов [2],

О.А. Дяченко [3], О.В. Епель [4], Е.Л. Ковалюмнус [5], О.М. Куракін [6], М.В. Панченко [7], В.О. Швець [8] та ін. науковці. Вказане є закономірним, адже категорія «правовий механізм», що тривалий час широко використовується в юридичній науці України, виникла в процесі розвитку правознавцями інструментальної теорії права в рамках давньої та тривалої дискусії про комплексну модель реалізації (втілення) об'єктивного права, а також про цілісну модель нормативно-правового регулювання суспільних відносин. Напрацювання цих та ін. вчених становить теоретичну основу для уточнення наукової думки стосовно сутнісного змісту правового механізму соціального захисту суддів.

Формулювання цілей статті. Метою цієї наукової статті є з'ясування поняття та основних ознак правового механізму соціального захисту суддів в Україні. Для досягнення цієї мети слід виконати наступні завдання: 1) окреслити загальну сутність правового механізму; 2) на основі підходів вчених до визначення поняття «правовий механізм» сформулювати визначення поняття «правовий механізм соціального захисту суддів в Україні»; 3) окреслити основні ознаки досліджуваного правового механізму та проаналізувати їх сутнісний зміст; 4) узагальнити результати дослідження.

Виклад основного матеріалу. Термін «правовий механізм» є юридичною конструкцією, що служить категоріально-термінологічною основою для розуміння будь-якого явища чи процесу в якості цілісної системи зі складною структурованою природою. У цій складній структурі наявна низка внутрішніх елементів, яким властиві певні особливості, та які є взаємопов'язаними між собою, будучи скорегованими спільною метою та завданнями такого правового механізму. При цьому правовий механізм, як особлива юридична конструкція, характеризується наступними ключовими характеристиками: динамікою, самоврядністю та зовнішнім управлінням. Вказане є важливим з огляду на те, що правовий механізм є юридичною

конструкцією, що окреслюється в теоретичному аспекті й має значне практичне значення для забезпечення правопорядку в тій сфері, в якій діє відповідний правовий механізм (як правило, також у суміжних сферах).

Ці характеристики особливо актуальні, коли йдеться про регулювання та здійснення правового впливу на сферу забезпечення соціальної безпеки суддів соціально-правовими засобами (насамперед заходами соціального захисту). Тому визначення поняття «правовий механізм» має давати уявлення про те, як саме здійснюється чи має здійснюватися правове регулювання суспільних відносин, що виникають у конкретних обставинах, уможливаючи поступовий (залежно від соціально-економічного розвитку держави, еволюції правової культури в суспільстві та державі) розвиток законодавства та правозастосовну діяльність у відповідній сфері.

Враховуючи викладене погодимось із тим, що «у загальному сенсі правовий механізм – це закрита система засобів і чинників впливу на суб'єктів права, завдяки якій нормативні вимоги до юридично значимої суспільної поведінки суб'єктів права знаходять свій практичний вияв» [7, с. 136]. Такий загальний підхід до розуміння правового механізму можемо помітити й в дослідженнях ряду юристів-трудоників. Наприклад, В.О. Швець, розглядаючи особливості забезпечення стабільності трудових відносин, доходить думки, що правовим механізмом забезпечення таких правових відносин «є система урегульованих чинним законодавством взаємоузгоджених (збалансованих) основних (трудоправових) і допоміжних елементів (способів, засобів забезпечення), що у своєму функціональному вияві інтегровані та організовані, будучи спрямованими на законне, послідовне, науково обґрунтоване й ефективне забезпечення належного стану перебігу трудових правовідносин, які узгоджені правом працівника та роботодавця на стабільні трудові правовідносини» [9, с. 160]. У свою чергу провідна українська вчена О.В. Епель, розглядаючи сутність конституційно-правового механізму забезпечення соціальних прав людини та громадянина,

доходе думки, що таким правовим механізмом є «передбачений і закріплений за допомогою конституційно-правових норм та гарантій, що визначають правові засоби й методи для становлення ефективних, комфортних та необхідних умов, логічно впорядкований, послідовний та цілісний порядок забезпечення соціальних прав людини і громадянина, який включає здійснення реалізації, охорони та захисту суспільних відносин між особами, що реалізують особисті конституційно-соціальні права, а також застосування державного примусу у разі невиконання обов'язків чи порушення заборон задля досягнення мети щодо встановлення рівних можливостей, комфортних умов та належного рівня добробуту для кожної людини й громадянина» [4, с. 174].

Також слід звернути увагу на те, що українськими вченими вже робились спроби сформулювати визначення поняття правового механізму соціального захисту (забезпечення) судді та похідних виявів цього механізму. Наприклад, український науковець і суддя О.О. Беспалов розглядаючи механізм системи соціального забезпечення суддів в Україні, доходе думки, що під таким механізмом слід розуміти «систему правових засобів, способів та форм, які результативно впливають на втілення комплексної системи соціальних гарантій, що створюють належні обставини для реалізації повноважень на здійснення правосуддя та гарантують задоволення фінансових, матеріальних, потреб безпеки судді тощо у питаннях винагороди за працю, відпочинку, соціального страхування, забезпечення житлом та необхідними для роботи засобами, а також іншими важливими умовами, що виступають у якості компенсації обмежень, установлених законодавством для цієї категорії осіб» [2, с. 174].

Отже, наведені підходи до визначення правового механізму, а також пов'язаних із соціальною безпекою суддів категорій створюють теоретичну основу для формулювання визначення поняття «правовий механізм соціального захисту суддів в Україні», як особливої юридичної конструкції,

що цілісно узгоджується із принципами права, ґрунтується на нормах чинного законодавства, а також охоплює комплекс заходів та способів соціального захисту суддів, які здійснюються (застосовуються) уповноваженими на це суб'єктами у відповідних формах для забезпечення належного рівня соціальної безпеки таких працівників (так само – суддів у відставці, членів їх сім'ї).

Зважаючи на викладене, а також на підходи вчених щодо визначення ознак правових механізмів [див., напр.: 3; 6; 10–13], доходимо висновку, що для правового механізму соціального захисту суддів в Україні наразі характерними є наступні ознаки:

1) правовий механізм соціального захисту суддів в Україні впливає із загальної соціальної політики держави, як соціальної та правової держави, а також з політики забезпечення правосуддя в Україні, як в правовій та демократичній державі;

2) правовий механізм соціального захисту суддів в Україні, як системна юридична конструкція, комплексно узгоджена із конкретною метою свого створення та дії, на досягнення якої спрямовується комплекс завдань цього правового механізму. Важливість мети механізму обумовлена тим фактом, що «мета існування, функціонування (здійснення) будь-якого суб'єкту (предмету, процесу)» «визначає динамічну об'єктивацію цього суб'єкту (предмету, процесу) в практичній дійсності, зводячи її до певної логічної форми, розумність і раціональність якої обумовлюється достатньою адекватністю відповідної мети» [14, с. 101]. Так мета правового механізму соціального захисту суддів виявляється у двох аспектах: по-перше, задоволення певних інтересів суддів, суспільства та держави у соціальній та інших сферах соціального буття шляхом задоволення інтересу суддів в їх соціальному захисті, що в практичній дійсності досягається, коли досягнута мета соціального захисту зазначеного кола працівників; по-друге, забезпечення правової нормативності взаємодії суб'єктів, які забезпечують

соціальний захист суддів, між собою та з суддями, а також суддів між собою з метою захисту свого права на соціальний захист, та на реалізацію цього суб'єктивного права. Тобто, мета цього правового механізму створення та підтримку існування оптимальних умов функціонування системи соціального захисту відповідного кола працівників, за яких у належному вигляді досягається мета соціального захисту суддів (також суддів у відставці). Що ж стосується завдань цього правового механізму, то ними є шляхи об'єктивації мети і завдань соціального захисту вказаного кола працівників, що узгоджується із принципами права, доктриною соціального захисту, а також із положеннями чинного законодавства;

3) правовий механізм соціального захисту суддів в Україні виконує комплекс функцій. Цей правовий механізм, впливаючи на відповідне коло суб'єктів й на зазначені соціальні відносини, постає в якості логічно організованої та динамічної системи елементів, які дозволяють комплексно здійснювати правовий вплив на свідомість і поведінку зазначених суб'єктів, взаємодію між ними для того, щоб досягти у практичній діяльності умов соціально безпечного буття суддів (суддів у відставці, членів їх сімей) з використанням засобів соціального захисту, а також встановлення правопорядку у сфері соціального захисту суддів. При цьому слід мати на увазі, що функції досліджуваного правового механізму відображають функції соціального захисту суддів загалом, а саме: по-перше, зосереджуючи увагу системи соціального захисту на потреби забезпечення соціальної безпеки суддів загальними заходами соціального захисту соціально-економічного, політичного, демографічного, інформаційного та ін. характеру (вияв загальних функцій соціального захисту суддів); по-друге, корелюючи дію системи соціального захисту працівників (невід'ємною та особливою, автономною частиною якої система соціального захисту суддів) потребами врахування специфічних соціальних ризиків, пов'язаних із перебуванням працівника на посаді судді, а саме

корегуючи організаційну, превентивну, відновлювальну, врівноважуючу (компенсаційну), адаптаційно-стимулюючу, соціально-захисну та соціально-реабілітаційну функцію соціального захисту (вияв базових функцій соціального захисту суддів); по-третє, сприяючи належному збалансуванню публічних і приватних інтересів в сфері соціального захисту суддів шляхом впливу на відповідне коло суб'єктів і їх відносини за допомогою контрольної-профілактичної, інноваційної, ідеологічної функції та функції прихильності (вияв факультативних функцій соціального захисту суддів);

4) правовий механізм соціального захисту суддів в Україні ґрунтується на комплексі принципів та нормах законодавства, які охоплені структурою цього механізму. Досліджуваний правовий механізм є частиною правопорядку, а відтак цілком закономірно, що в правовій, демократичній та соціальній державі такий механізм створюється та діє у відповідності до принципів соціального захисту суддів, а також на підставі норм чинного законодавства, що визначають соціальні права, способи їх реалізації, а також різні аспекти соціального захисту суддів. Як вбачається, принципи соціального захисту суддів є системою, яку складають загальноправові принципи (верховенства права, людиноцентризму, законності, рівності, справедливості), галузеві (спеціальні) принципи (є основними принципами соціального права України), а також особливі принципи, що стосуються соціального захисту суддів, приймаючи особливості статусу таких працівників. Що ж стосується нормативно-правової основи соціального захисту суддів, то вона є багаторівневою, охоплюючи рівень норм Конституції України, рівень норм міжнародно-правових актів, рівень національних законодавчих актів, рівень національних підзаконних актів та рівень відповідних локальних актів;

5) правовий механізм соціального захисту суддів в Україні характеризується соціально-правовим значенням. Український науковець

В.О. Швець справедливо констатує, що для будь-якого правового механізму характерним є те, що він може «уможливлювати комплексний вплив на об'єкт впливу та на інших суб'єктів права; може чинити як позитивний, так і негативний вплив на людину, суспільство та державу» [9, с. 165]. Разом із тим, юрист-трудолик наголошує на тому, що в «будь-якій соціальній та правовій державі, в якій належним чином функціонує правова система, не можуть створюватися правові механізми, які невинувато шкодять цій системі та правам людини, суспільству» [9, с. 165]. Не викликає жодних сумнівів, що правовий механізм соціального захисту суддів в Україні не може бути виключенням з окресленого правила. Загалом, осмислюючи особливе соціально-правове значення правового механізму соціального захисту суддів в Україні слід зауважити, що таке значення в цілому виявляється у наступному: а) цей правовий механізм здійснює вплив на потенціал вияву судової влади в державі, а також на функціонування системи правосуддя, що є життєво важливою опорою демократичної системи держав, а також для панування права в такій державі та суспільстві; б) правовий механізм соціального захисту суддів розроблено спеціально для задоволення унікальних потреб суддів у забезпеченні їх (та членів їх сімей) соціальної безпеки, які в них виникають в результаті впливу на них (вірогідності впливу) соціальних ризиків, обумовлених перебуванням особи на посаді судді та пов'язаними із цим обставинами дійсності; в) соціальний захист суддів створює умови соціально безпечного буття суддів, у результаті чого суддя спроможний реалізувати судову владу, що сприяє загальній стабільності, культивуванню справедливості в державі та суспільстві, збільшенню довіри суспільства до системи правосуддя та до держави, а також сприяє задоволенню євроінтеграційних прагнень Українського народу; г) правовий механізм соціального захисту суддів сприяє виконанню вимог фундаментального принципу рівності усіх перед законом, адже перебування громадянина на посаді судді, що передбачає

виконання надзвичайно важливої публічно владної функції (реалізації судової влади) та застосування до особи низки адміністративно-правових обмежень і заборон, не може супроводжуватись нівелюванням людської природи працівника, котрий перебуває на відповідній посаді, й потребує забезпечення належного рівня соціальної безпеки;

б) правовий механізм соціального захисту суддів в Україні характеризується тим, що він є системним утворенням, що охоплює такі ключові елементи: а) принципи соціального захисту суддів, що забезпечують концептуальну основу функціонування правового механізму; б) нормативно-правові акти, що упорядковують сферу соціального захисту суддів; в) суб'єкти, залучені в систему соціального захисту суддів (це стосується і самих суддів, зокрема, в контексті їх діяльності в органах суддівського самоврядування та органах суддівського врядування); г) форми (в рамках них способи і засоби) соціального захисту суддів, які окреслюють різноманітні напрями соціального захисту (серед яких напрям матеріального забезпечення, напрям охорони здоров'я, житло-побутовий напрям, трудовправовий напрям, напрям страхування, пенсійний напрям та ін. [див., напр.: 15]). У сукупності ці елементи правового механізму соціального захисту суддів в Україні сприяють ефективній регулюванню та реалізації заходів соціального захисту суддів, як працівник з особливим трудовправовим статусом.

Висновки. Узагальнюючи викладене слід зауважити, що концептуальні основи правового механізму соціального захисту суддів мають очевидне практичне значення, адже: по-перше, визначають фундаментальну важливість забезпечення соціальної безпеки судді заходами соціального захисту, як особливого права судді, як людини, громадянина та працівника з особливим трудовправовим статусом, наявність якого обумовлює виникнення та посилення існуючих соціальних ризиків для судді. По-друге, ці концептуальні основи правового механізму

констатують, що судді, як важливі для існування держави в якості правової, демократичної та соціальної держави, виконують особливу роль, важливість виконання якої не може бути аргументом для нехтування соціальної безпеки таких працівників (коли соціальні права та інші, пов'язані із набуттям соціальних благ права, суддів звужуються в результаті застосування до них адміністративно-правових обмежень і заборон, то в такому разі такі втрати повинні бути судді компенсовані державою). У цьому сенсі правовий механізм соціального захисту суддів також визнає, що судді мають законні сподівання щодо того, що вони будуть належним чином захищеними державою від соціальних ризиків і вірогідності зазнати критичного рівня соціальної вразливості, котрі можуть виникнути: як під час виконання роботи судді, так і в особистому житті; як відносно судді (судді у відставці), так і щодо членів сім'ї судді (зокрема, в результаті неправомірного впливу на суддів шляхом впливу на його близьких осіб). Таким чином, хоча правовий механізм соціального захисту суддів в Україні в цілому є теоретичною конструкцією, він також має практичні наслідки для реального здійснення заходів соціального захисту, а також для забезпечення незалежності судової влади, самостійності суддів й тому – для панування права в державі, за якого можливий сталий розвиток суспільства.

Щодо наукової новизни в статті (**власна розробка**) слід зазначити, що в цій науковій розвідці уперше комплексно окреслено сутнісний зміст сучасного правового механізму соціального захисту суддів в Україні. Для досягнення цієї мети автором:

- *по-перше*, удосконалено актуальну наукову думку щодо універсальної інтерпретації поняття «правовий механізм», як особливої юридичної конструкції, що має важливе практичне значення для панування права в державі та суспільстві;

- *по-друге*, вперше сформульоване визначення поняття «правовий механізм соціального захисту суддів в Україні»;

- *по-третє*, поглиблено наукову думку щодо інструментального підходу до забезпечення соціальної безпеки суддів за рахунок виокремлення та аналізу ключових властивостей правового механізму соціального захисту суддів в Україні.

Література

1. Бабич Н.О. Мета та завдання механізму правового регулювання реалізації соціальної функції держави. *Соціальне право*. 2021. № 3. С. 39-44. doi: 10.32751/2617-5967-2021-03-03.
2. Беспалов О.О. Структура механізму системи соціального забезпечення суддів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2015. Вип. 33-2, Т. 2. С. 172-176.
3. Дяченко О.А. Поняття та риси правового механізму реалізації прав осіб з інвалідністю у сфері трудових відносин. *Соціальне право*. 2020. № 3. С. 92-97. doi: 10.37440/soclaw.2020.04.18.
4. Епель О.В. Доктрина захисту конституційних соціальних прав людини і громадянина в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.05. Київ, 2021. 437 с.
5. Ковалюмнус Е.Л. Правовий механізм захисту трудових та соціальних прав суддів в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.05. Київ, 2021. 246 с.
6. Куракін О.М. Структура механізму правового регулювання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2015. Вип. 35, Т. 1, Ч. 2. С. 46-49.
7. Панченко М.В. Правовий механізм забезпечення гідної праці державних службовців України: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.05. Київ, 2019. 455 с.

8. Швець В.О. Мета та завдання правового механізму забезпечення стабільності трудових правовідносин. *Юридична наука*. 2019. № 2 (92). С. 448-455.
9. Швець В.О. Проблеми правового регулювання забезпечення стабільності трудових правовідносин: дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.05. Київ, 2021. 445 с.
10. Ананченко А.В. Механізм правового регулювання та його елементи. *Актуальні питання державотворення у аспекті євроінтеграційних процесів в Україні: матеріали круглого столу* (м. Київ, 01 листопада 2016 р.). Київ: КНУТД, 2016. С. 70-73.
11. Сова В.В. Ознаки механізму правового регулювання створення та використання об'єктів інтелектуальної власності в трудових правовідносинах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2022. Вип. 74, Ч. 1. С. 126-131. doi: 10.24144/2307-3322.2022.74.21.
12. Швець В.О. Поняття і ознаки правового механізму забезпечення стабільності трудових правовідносин. *Юридична наука*. 2019. № 1. С. 139-144.
13. Шкода В.М. Структура механізму правового регулювання соціального захисту працівників митних органів. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2022. № 2. С. 230-235.
14. Гладкий В.В. Мета трудового права як сучасної цивілізаційної цінності. *Соціальне право*. 2021. № 3. С. 99-105. doi: 10.32751/2617-5967-2021-03-12.
15. Купрун Є.П. Поняття та ознаки форм соціального захисту працівників органів прокуратури України. *Наукові тренди постіндустріального суспільства: матеріали III Міжнар. наук. конф.* (м. Дніпро, 21 жовтня, 2022 р.). Вінниця: Європейська наукова платформа, 2022. С. 83-84.

References

1. Babych, N.O. (2021). The purpose and tasks of the mechanism of legal regulation for the implementation of the social function of the state [Meta ta zavdannia mekhanizmu pravovoho rehuljuvannia realizatsii sotsialnoi funktsii derzhavy]. *Social Law*, 3, 39-44. doi: 10.32751/2617-5967-2021-03-03.
2. Bepalov, O.O. (2015). Structure of the social security system mechanism for judges [Struktura mekhanizmu systemy socialjnogho zabezpechennja suddiv]. *Uzhhorod National University Herald. Series: Law*, 33-2 (2), 172-176.
3. Djachenko, O.A. (2020) The concept and features of the legal mechanism for the implementation of the rights of persons with disabilities in the field of labor relations [Ponjattja ta rysy pravovogho mekhanizmu realizaciji prav osib z invalidnistju u sferi trudovykh vidnosyn]. *Social Law*, 3, 92-97. doi: 10.37440/soclaw.2020.04.18.
4. Epelj, O.V. (2021). The doctrine of the protection of constitutional and social rights of men and citizens in Ukraine [Doktryna zakhystu konstytucijnykh socialjnykh prav ljudyny i ghromadjanyna v Ukrajinii]: dys. ... d-ra juryd. nauk: 12.00.05. Kyiv.
5. Kovaliumnus, E.L. (2021). The legal mechanism for the protection of labor and social rights of judges in Ukraine [Pravovyi mekhanizm zakhystu trudovykh ta sotsialnykh prav suddiv v Ukrainii]: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.05. Kyiv.
6. Kurakin, O.M. (2015). Structure of legal regulation mechanism [Struktura mekhanizmu pravovogho rehuljuvannja]. *Uzhhorod National University Herald. Series: Law*, 35 (2), 46-49.
7. Panchenko, M.V. (2019). The legal mechanism for ensuring decent work for civil servants in Ukraine [Pravovyj mekhanizm zabezpechennja ghidnoji

- praci derzhavnykh sluzhbovciv Ukrainy]: dys. ... d-ra juryd. nauk: 12.00.05. Kyiv.
8. Shvecj, V.O. (2019). The purpose and tasks of the legal mechanism for ensuring the stability of labor relations [Meta ta zavdannia pravovoho mekhanizmu zabezpechennia stabilnosti trudovykh pravovidnosyn]. *Legal Science*, 2 (92), 448-455.
 9. Shvecj, V.O. (2021). Problems with legal regulation of ensuring labor relations stability [Problemy pravovogho reghuljuvannja zabezpechennja stabilnosti trudovykh pravovidnosyn]: dys. ... d-ra juryd. nauk: 12.00.05. Kyiv.
 10. Ananchenko, A.V. (2016). Legal regulation mechanisms and their elements [Mekhanizm pravovogho reghuljuvannja ta jogho elementy]. *Current issues of state formation in the context of European integration processes in Ukraine: Materials of the Round Table*, Kyiv, November 1, 2016. Kyiv: KNUTD, 70-73.
 11. Sova, V.V. (2022). Signs of the mechanism of legal regulation of the creation and use of objects of intellectual property in labor relations [Oznaky mekhanizmu pravovogho reghuljuvannja stvorennja ta vykorystannja ob'ektiv intelektualnoji vlasnosti v trudovykh pravovidnosynakh]. *Uzhhorod National University Herald. Series: Law*, 74 (1), 126-131. doi: 10.24144/2307-3322.2022.74.21.
 12. Shvecj, V.O. (2019). The concept and features of a legal mechanism for ensuring labor relations stability [Ponjattja i oznaky pravovogho mekhanizmu zabezpechennja stabilnosti trudovykh pravovidnosyn]. *Legal Science*, 1, 139-144.
 13. Shkoda, V.M. (2022). Structure of the mechanism of legal regulation of social protection for customs employees [Struktura mekhanizmu pravovogho reghuljuvannja socialjnogho zakhystu pracivnykiv mytnykh orghaniv]. *Visegrad Journal on Human Rights*, 2, 230-235.

14. Hladky, V.V. (2021). The purpose of labor law as a modern civilizational value [Meta trudovoho prava yak suchasnoi tsyvilizatsiinoi tsinnosti]. *Social Law*, 3, 99-105. doi: 10.32751/2617-5967-2021-03-12.
15. Kuprun, Ye.P. (2022). Concepts and signs of forms of social protection for employees of the prosecutor's office of Ukraine [Poniattia ta oznaky form sotsialnoho zakhystu pratsivnykiv orhaniv prokuratury Ukrainy]. *Scientific trends in post-industrial society: materials of the III International Scientific Conference (Dnipro, October 21, 2022)*. Vinnitsa: European Scientific Platform, 83-84.